

# Περιεχόμενα

<b>Πίνακας συντομογραφιών</b> .....	6
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 1η: Το ταξίδι των λέξεων στο χρόνο</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ....	7
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος.....	30
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων.....	31
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 2η: Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	33
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Πώς έγραφαν οι αρχαίοι Έλληνες; .....	43
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Φθόγγοι και γράμματα .....	44
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος.....	45
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων.....	45
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	52
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 3η: Επαγγέλματα των αρχαίων Αθηναίων</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	53
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Ετυμολογικά.....	62
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική .....	63
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος.....	67
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων.....	67
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	74
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 4η: Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	77
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά .....	86
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική .....	88
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος.....	92
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου .....	92
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	96
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 5η: Ο πλούτος της αττικής γης</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια....	97
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	110
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	112
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	113
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	114
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	120
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 6η: Η ομορφιά δεν είναι το παν</b>	
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ...	123
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	132
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	135
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	137
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	138
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	141

**ΕΝΟΤΗΤΑ 7η: Η λύση του γόρδιου δεσμού**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ..	143
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	152
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	154
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	156
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	156
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	159

**ΕΝΟΤΗΤΑ 8η: Ένα μοιραίο λάθος**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ..	161
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	171
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	174
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	177
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	177
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	182

**ΕΝΟΤΗΤΑ 9η: Ανυπέρβλητα πρότυπα**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ..	185
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	196
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	199
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	201
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	201
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	203

**ΕΝΟΤΗΤΑ 10η: Ο Σωκράτης για τη φιλία**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ..	205
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	215
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	218
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	222
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	222
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	228

**ΕΝΟΤΗΤΑ 11η: Η αγάπη του Αλεξάνδρου για το Βουκεφάλα**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ...	229
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά.....	239
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Σύνταξη.....	241
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	244
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	244
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	248

**ΕΝΟΤΗΤΑ 12η: Αθήνα και Ατλαντίδα**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ...	249
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά .....	260
Γ΄ ΜΕΡΟΣ: Γραμματική – Σύνταξη.....	261
Δ΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	264
Ε΄ ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	265
ΣΤ΄ ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις .....	270

**ΕΝΟΤΗΤΑ 13η: Δάμων και Φιντίας**

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια ...	271
---	-----

Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά.....	281
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική – Σύνταξη.....	282
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	286
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	287
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	289
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 14η: Ένα άδικο παράπονο</b>	
Α' ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	291
Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά.....	301
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	303
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	307
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	308
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	310
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 15η: Η μεταμόρφωση του Λευκίππου</b>	
Α' ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	311
Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά.....	322
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	325
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	327
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	328
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	334
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 16η: Το θλιβερό τέλος ενός τυράννου</b>	
Α' ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	335
Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά.....	344
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική.....	346
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	348
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	349
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	352
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 17η: Ένα διδακτικό παράδειγμα από τη φύση</b>	
Α' ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	353
Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά.....	364
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική – Σύνταξη .....	366
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	369
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλων κειμένων .....	370
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	373
<b>ΕΝΟΤΗΤΑ 18η: Η ειλικρίνεια ανταμείβεται</b>	
Α' ΜΕΡΟΣ: Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια...	375
Β' ΜΕΡΟΣ: Λεξιλογικά – Σημαιολογικά – Ετυμολογικά .....	388
Γ' ΜΕΡΟΣ: Γραμματική – Σύνταξη.....	391
Δ' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία του παραθέματος .....	397
Ε' ΜΕΡΟΣ: Επεξεργασία παράλληλου κειμένου.....	398
ΣΤ' ΜΕΡΟΣ: Συμπληρωματικές ασκήσεις.....	402
<b>ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ .....</b>	<b>403</b>
<b>ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ.....</b>	<b>407</b>
<b>ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ .....</b>	<b>418</b>
<b>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (ομόρριζα, ουσιαστικά, επίθετα, μετοχές, αντωνυμίες, αρχικοί χρόνοι) ..</b>	<b>421</b>

# Πίνακας συντομογραφιών

α.ε.	=	αρχαία ελληνική	κλ.	=	κλίση
αιτιατ./αιτ.	=	αιτιατική	κλητ.	=	κλητική
αντικ.	=	αντικείμενο	κατηγορούμ.	=	κατηγορούμενο
αντων.	=	αντωνυμία	μέλλ.	=	μέλλοντας
αορ.	=	αορίστου	μτχ.	=	μετοχή
αόρ.	=	αόριστη	μ.φ.	=	μέση φωνή
απρόσ.	=	απρόσωπο	ν.ε.	=	νέα ελληνική
απρμφ.	=	απαρέμφατο	ονομ.	=	ονομαστική
αρσ.	=	αρσενικό	ουδ.	=	ουδέτερο
αυτοπαθ.	=	αυτοπαθητική	ουσ.	=	ουσιαστικό
βλ.	=	βλέπε	οριστ.	=	οριστική
γεν.	=	γενική	παθητ.	=	παθητικός
δεικτ.	=	δεικτική	παρακ./ΠΡΚ.	=	παρακείμενος
δευτ.	=	δευτερεύουσα	παρατ.	=	παρατατικός
δοτ.	=	δοτική	πληθ.	=	πληθυντικός
ειδ.	=	ειδικό	προστ.	=	προστακτική
εν.	=	ενικός	πρότ.	=	πρόταση
ενεργ.	=	ενεργητικός	ρήμ.	=	ρήμα
ενεστ./ΕΝΣΤ.	=	ενεστώτας	σελ.	=	σελίδα
ενν.	=	εννοούμενο	συγκρ.	=	συγκριτικός
επίθ.	=	επίθετο	σύνδ.	=	σύνδεσμος
επιθετ.	=	επιθετική	τελ.	=	τελικό
επίρρ.	=	επίρρημα	υπερθετ.	=	υπερθετικός
ευκτ.	=	ευκτική	υποκ.	=	υποκείμενο
ε.φ.	=	ενεργητική φωνή	υποτ.	=	υποτακτική
θηλ.	=	θηλυκό	χρον.	=	χρονικός

# Το ταξίδι των λέξεων στον χρόνο

## Α΄ ΜΕΡΟΣ

### Εισαγωγικά στοιχεία

## 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μελετώντας τα παραδείγματα που παραθέτει το σχολικό βιβλίο στη σελίδα 8 καθίσταται σαφές ότι: α. από τις φράσεις αυτές άλλες είναι ρητά (γνώθι σαυτόν), άλλες παροιμιακές (τὸ δις ἔξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ), άλλες ιστορικές (μολὼν λαβέ), άλλες καθημερινές (δημοσίᾳ δαπάνη)· β. λέξεις και φράσεις της Αρχαίας Ελληνικής συναντά κανείς σε όλους τους τομείς και σε κάθε είδος λόγου· γ. όλες οι λέξεις και οι φράσεις δεν ανήκουν στην ίδια χρονική περίοδο· ανήκουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (βλ. πιο κάτω, ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ), γεγονός που αποκαλύπτει τη συμβολική σημασία με την οποία χρησιμοποιείται η λέξη *ταξίδι* στον τίτλο: η λέξη *ταξίδι* δεν υπονοεί ένα τέλος, παρά μόνο σταθμούς, εφόσον η Ελληνική γλώσσα συνεχίζει να υπάρχει και να εξελίσσεται.

## 2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

### 1. νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ

- **μετάφραση:** νους υγιής (μπορεί να) υπάρχει σε υγιές σώμα ή ο υγιής νους χρειάζεται υγιές σώμα.

- **σημασία:** η υγεία του σώματος είναι προϋπόθεση για την υγεία του πνεύματος· η σωματική και η πνευματική υγεία είναι αλληλένδετες.
- **προέλευση:** πρόκειται για μετάφραση της λατινικής φράσης του Γιουβενάλη *mens sana in corpore sano*.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** η σωματική άθληση είναι απαραίτητη· *vous υγιής εν σώματι υγιεί έλεγαν οι αρχαίοι πρόγονοί μας.*
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ὁ ὑγιής, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές:** επίθετο της γ΄ κλίσης (= υγιής).
  - **έν:** μονοσύλλαβη πρόθεση που συντάσσεται με δοτική (= με, σε, στο, στη κτλ.).
  - **σώματι:** ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσης δοτικής ενικού, κλίσης γ΄, του ονόματος τὸ σῶμα.
  - **ὕγιει:** επίθετο, γένους ουδετέρου, πτώσης δοτικής ενικού, κλίσης γ΄, ὁ ὑγιής, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές.

## 2. εὖ ἀγωνίζεσθαι

- **μετάφραση:** να προσπαθεί, να μάχεται κανείς καλά/γενναία/έντιμα.
- **σημασία:** η φράση χρησιμοποιείται είτε με προτρεπτική σημασία είτε για δήλωση του σπουδαίου και έντιμου αγώνα που διεξάγει κανείς.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στον Λυσία.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** το *ευ αγωνίζεσθαι* τιμά ιδιαίτερος τον άνθρωπο.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **εὖ** (= καλά, σωστά): επίρρημα θετικού βαθμού του επιθέτου ὁ ἀγαθός, ἡ ἀγαθή, τὸ ἀγαθόν.
  - **ἀγωνίζεσθαι:** απαρέμφατο, χρόνου ενεστώτα, φωνής μέσης, του ρήματος ἀγωνίζομαι (= προσπαθώ, μάχομαι, αμιλλώμαι).

## 3. πύξ λαξ

- **μετάφραση:** με γροθιές/μπουινές και κλοτσιές.
- **σημασία:** η φράση λέγεται όταν κάποιος διώχεται από κάπου με βίαιο τρόπο.
- **προέλευση:** πρόκειται για αρχαία φράση.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** έδιωξαν τους διαφωνούντες από τον χώρο του συνεδρίου *πυξ λαξ*.
- **γλωσσικά σχόλια:**

- **πύξ:** επίρρημα (= με σφιγμένες τις γροθιές).
- **λάξ:** επίρρημα (= με τη φτέρνα, με το πόδι ωθώντας προς τα πίσω, με τις κλοτσιές).

#### 4. κύκνειον ᾄσμα

- **μετάφραση:** τραγούδι του κύκνου· το τελευταίο έργο πνευματικού δημιουργού πριν από τον θάνατό του.
- **σημασία:** η φράση χρησιμοποιείται για τον χαρακτηρισμό του τελευταίου έργου (ποιητικού, μουσικού, συγγραφικού κτλ.) πριν από τον θάνατο του δημιουργού του.
- **προέλευση:** πρόκειται για αρχαία φράση (απαντά στον πλατωνικό διάλογο *Φαίδων*)· προήλθε από την παράδοση σύμφωνα με την οποία ο κύκνος πριν από τον θάνατό του κελαηδεί με μελωδικό τρόπο.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** αυτό το ποίημα είναι το «κύκνειο ᾄσμα» του ποιητή...
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ὁ κύκνειος, ἡ κυκνεΐα και ἡ κύκνειος, τὸ κύκνειον:** επίθετο της β' κλίσης (= αυτός που ανήκει σε κύκνο, του κύκνου).
  - **ᾄσμα (τό):** ουσιαστικό της γ' κλίσης (= τραγούδι).

#### 5. δημοσίᾳ δαπάνη

- **μετάφραση:** με έξοδα του κράτους, με έξοδα του δημοσίου.
- **σημασία:** η φράση χρησιμοποιείται όταν η πολιτεία για λόγους τιμητικούς καταβάλλει τα έξοδα εκδήλωσης που γίνεται για να τιμηθεί κάποιος (κυρίως έξοδα κηδείας).
- **προέλευση:** πρόκειται για λόγια φράση πολύ εύχρηστη στη Νέα Ελληνική, που αποδίδει την αρχαία λέξη *δημοσίᾳ*.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** η κηδεία του υπουργού έγινε *δημοσίᾳ δαπάνη*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **δημοσίᾳ:** επίθετο, γένους θηλυκού, πτώσης δοτικής ενικού, κλίσης β', ὁ δημόσιος, ἡ δημοσία, τὸ δημόσιον.
  - **δαπάνη:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσης δοτικής ενικού, κλίσης α', του ονόματος ἡ δαπάνη.

#### 6. τὰ παιδιά παίζει

- **μετάφραση:** τα παιδιά παίζουν.

- **σημασία:** η φράση λέγεται με ειρωνική, χιουμοριστική και εμπαικτική διάθεση προκειμένου να χαρακτηρίσει ανθρώπους που συμπεριφέρονται με παιδικό τρόπο, με τρόπο που δεν ταιριάζει στην ηλικία τους.
- **προέλευση:** τη φράση αναφέρει ο Ιωάννης Γαληνός στα *Σχόλια εις τὴν Ἰλιάδα*. Πολλά Συντακτικά αναφέρουν τη φράση ως παράδειγμα αττικής σύνταξης.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** μολονότι μεγάλωσαν, εμφανίζουν συμπεριφορά που ταιριάζει περισσότερο σε παιδιά· *τα παιδιά παίζει*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **τὰ παιδιά:** ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσης ονομαστικής πληθυντικού, κλίσης β΄, του ονόματος τὸ παιδίον (= το παιδί).
  - **παίζει:** ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου γ΄ ενικού, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος παίζω.

## 7. γνῶθι σαυτὸν

- **μετάφραση:** γνώρισε τον εαυτό σου.
- **σημασία:** φράση που προτρέπει στη γνώση του εαυτού μας, στην αυτογνωσία.
- **προέλευση:** αρχαία φράση σε επιγραφή στον ναό του Απόλλωνα στους Δελφούς. Ο Πλάτων την αποδίδει στον Χίλωνα τον Λακεδαιμόνιο, ενώ ο Ξενοφών στον Σωκράτη. Ανεξάρτητα όμως από το πρόσωπο στο οποίο ανήκει, η φράση αποτελεί μία από τις βασικές αρχές της αρχαίας ελληνικής σκέψης.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** πολλοί λίγοι άνθρωποι έχουν το γνῶθι σαυτὸν.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **γνῶθι:** ρήμα, χρόνου αορίστου β΄, έγκλισης προστακτικής, του ρήματος γινώσκω (= γνωρίζω).
  - **σαυτὸν:** αντωνυμία, γένους αρσενικού, πτώσης αιτιατικής ενικού, της αυτοπαθητικής αντωνυμίας β΄ προσώπου.

## 8. ἔπεα πτερόεντα

- **μετάφραση:** λόγια που πετούν, λόγια φτερωτά, λόγια που τα παίρνει ο άνεμος.
- **σημασία:** με τη φράση αυτή σήμερα χαρακτηρίζουμε τα ανεύθυνα, απατηλά, ασήμαντα και χωρίς αξία λόγια.
- **προέλευση:** πρόκειται για φράση που απαντά τόσο στην *Ὀδύσεια* όσο και στην *Ἰλιάδα* του Ομήρου.



- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** οι τελευταίες εξαγγελίες της κυβέρνησης εν- νέα μήνες τώρα μένουν *έπεα πτερόεντα*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ἔπεα:** επικός τύπος αντί ἔπη· ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, α- ριθμού πληθυντικού, κλίσης γ', του ονόματος τὸ ἔπος (= λέξη, λό- γος).
  - **πτερόεντα:** επίθετο, γένους ουδετέρου, κλίσης γ', ὁ πτερόεις, ἡ πτε- ρόεσσα, τὸ πτερόεν (= αυτός που έχει φτερά, φτερωτός).

### 9. τὸ δις ἑξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ

- **μετάφραση:** η διάπραξη του ίδιου λάθους/το να διαπράττει κανείς το ίδιο σφάλμα δυο φορές δεν είναι χαρακτηριστικό σοφού ανθρώπου.
- **σημασία:** η παροιμιακή φράση χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει ανόητο εκείνον που επαναλαμβάνει το ίδιο λάθος.
- **προέλευση:** στον κωμικό Μένανδρο απαντά η φράση: δις ἑξαμαρτεῖν ταυτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** πάλι στο ίδιο σημείο σκόνταψε· το δις ἑξα- μαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **τὸ ἑξαμαρτεῖν:** ονομαστική ενικού ἑναρθρου απαρεμφάτου (το απαρέμφατο στην Αρχαία Ελληνική μπορεί να συνοδεύεται από το άρθρο του ουδετέρου στον ενικό αριθμό σε όλες τις πτώσεις εκτός από την κλητική· το απαρέμφατο αυτό λέγεται ἑναρθρο).
  - **ἑξαμαρτεῖν:** απαρέμφατο αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήμα- τος ἑξαμαρτάνω (= αποτυχαίνω εντελώς, διαπράττω σφάλμα).
  - **δίς:** επίρρημα (= δυο φορές).
  - **ἀνδρὸς:** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής, αριθμού ενικού, κλίσης γ', του ονόματος ὁ ἀνὴρ (= άντρας, άνθρωπος).
  - **σοφοῦ:** επίθετο, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής ενικού, κλίσης β', ὁ σοφός, ἡ σοφή, τὸ σοφόν.

### 10. Εὔρηκα! Εὔρηκα!

- **μετάφραση:** (το) βρήκα! (το) βρήκα!
- **σημασία:** λέγεται όταν ανακαλύπτει κάποιος κάτι σημαντικό, όταν ανακαλύπτει ξαφνικά λύση σε ένα πρόβλημα· είναι δηλωτική του εν- θουσιασμού για την ανακάλυψη.

- **προέλευση:** η φράση ειπώθηκε από τον Αρχιμήδη όταν ανακάλυψε τον νόμο του ειδικού βάρους των σωμάτων (νόμος της άνωσης).
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** εύρηκα! εύρηκα! αναφώνησε ο υπάλληλος όταν βρήκε το έγγραφο που αναζητούσε επί δύο ώρες.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **εύρηκα:** ρήμα, χρόνου παρακειμένου, προσώπου ά ενικού, έγκλισης οριστικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος εύρίσκω (= βρίσκω).

## 11. εὖ ζῆν

- **μετάφραση:** να ζει κανείς καλά.
- **σημασία:** σήμερα χρησιμοποιείται περισσότερο με την έννοια της άνετης και της ποιοτικής ζωής, αλλά και της ζωής που χαρακτηρίζεται από πολυτέλεια και απολαύσεις.
- **προέλευση:** η φράση απαντά κυρίως στον Αριστοτέλη (Ηθικά Νικομάχεια κ.α.).
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** στους δασκάλους μας χρωστάμε το ευ ζην (πβ. τη φράση που αποδίδεται στον Μ. Αλέξανδρο: «στον πατέρα μου οφείλω το ζην, αλλά στον δάσκαλό μου το ευ ζην»).
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **εὖ** (= καλά): επίρρημα θετικού βαθμού του επιθέτου ὁ ἀγαθός, ἡ ἀγαθή, τὸ ἀγαθόν.
  - **ζῆν:** απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος ζῆω, ζῶ.

## 12. μολῶν λαβέ!

- **μετάφραση:** αφού έρθεις, πάρε / έλα να τα πάρεις / έλα και πάρε (τα όπλα).
- **σημασία:** λέγεται όταν προκαλούμε κάποιον να έρθει να πάρει κάτι που ζητάει και το οποίο αρνούμαστε να του δώσουμε (απροθυμία υποταγής).
- **προέλευση:** πρόκειται για την απάντηση που έδωσε ο Λεωνίδας στον Ξέρξη πριν από τη μάχη των Θερμοπυλών, όταν ο δεύτερος ζήτησε από τον πρώτο την παράδοση των όπλων. Η φράση απαντά στα Λακωνικά Άποφθέγματα του Πλουτάρχου.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** είναι πολύ προκλητικός! Προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποσπάσει μέρος της περιουσίας μου! Μολῶν λαβέ!

- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **μολών:** μετοχή, χρόνου αορίστου β', φωνής ενεργητικής, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης γ', του ρήματος βλώσκω (= έρχομαι, πηγαίνω, πορεύομαι).
  - **λαβέ:** ρήμα, χρόνου αορίστου β', έγκλισης προστακτικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος λαμβάνω (= παίρνω).

### 13. μή μου άπτου!

- **μετάφραση:** μη μ' αγγίζεις.
- **σημασία:** λέγεται για πολύ ευαίσθητο, λεπτεπίλεπτο, λεπτοκαμωμένο ή και ευσυγκίνητο και εύθικτο άνθρωπο, καθώς και για πράγμα πολύ εύθραυστο.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στο Κατά Ίωάννην Εύαγγέλιο· την είπε ο Χριστός στη Μαρία Μαγδαληνή όταν εμφανίστηκε μπροστά της μετά την Ανάσταση.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** αυτός ο άνθρωπος είναι μη μου άπτου.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **μή:** άρνηση.
  - **μου:** αντωνυμία, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής ενικού, της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου έγώ.
  - **άπτου:** ρήμα, χρόνου ενεστώτα, προσώπου β' ενικού, έγκλισης προστακτικής, φωνής μέσης, του ρήματος άπτομαι (= αγγίζω).

### 14. καινά δαιμόνια

- **μετάφραση:** νέες θεότητες· (μεταφορικά) νέες ιδέες.
- **σημασία:** χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει νεοτεριστικές ιδέες, ασυνήθιστες αντιλήψεις, συνήθως ειρωνικά και με αρνητική σημασία.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στο έργο του Ξενοφώντα Άπομνημονεύματα και στο έργο του Πλάτωνα Άπολογία Σωκράτους 24c· περιλαμβάνονταν στο επίσημο κατηγορητήριο κατά του Σωκράτη.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** με τις ιδέες του εισάγει καινά δαιμόνια στον πολιτικό του χώρο.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ό καινός, ή καινή, τò καινόν:** επίθετο β' κλίσης (= νέος, καινούριος).
  - **δαιμόνιον (τό):** ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, κλίσης β' (= το θείο, η θεότητα).

### 15. στήλη ἄλατος

- **μετάφραση:** κολόνα από αλάτι.
- **σημασία:** λέγεται για κάποιον που έμεινε άφωνος, άναυδος, ξερός, ακίνητος από κατάπληξη ή από φόβο.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στην Παλαιά Διαθήκη (Γένεσις ΙΘ΄ 26). αναφέρεται στη γυναίκα του Λωτ, η οποία, παρά την απαγόρευση, στράφηκε να δει τα κατεστραμμένα Σόδομα και Γόμορρα και γι' αυτό μεταμορφώθηκε σε στήλη άλατος.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** μόλις αντίκρισε το μακάβριο θέαμα, έμεινε στήλη άλατος.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **στήλη (ή):** ουσιαστικό ά΄ κλίσης, γένους θηλυκού (= στύλος πέτρινος, κολόνα στημένη).
  - **άλατος:** ουσιαστικό, γένους ουδετέρου, πτώσης γενικής ενικού, κλίσης γ΄, του ονόματος τὸ ἄλας (= το αλάτι).

### 16. ἄρον ἄρον

- **μετάφραση:** (κατά λέξη) σήκωσε σήκωσε/πάρε πάρε.
- **σημασία:** στη Νέα Ελληνική η φράση χρησιμοποιείται με επιρρηματική σημασία και σημαίνει: βιαστικά, γρήγορα, κατεπειγόντως.
- **προέλευση:** από τη φράση της Καινής Διαθήκης (Κατὰ Ἰωάννην Ευαγγέλιο ΙΘ΄ 15) ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** έφυγε άρον άρον, γιατί ειδοποιήθηκε ότι έγινε διάρρηξη στο σπίτι του.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **άρον:** ρήμα, χρόνου αορίστου ά΄, προσώπου β΄ ενικού, έγκλισης προστακτικής, φωνής ενεργητικής, του ρήματος αἴρω (= σηκώνω, υψώνω, μεταφέρω).

### 17. ἀπό μηχανῆς θεός

- **μετάφραση:** θεός από το μηχανήμα.
- **σημασία:** έτσι χαρακτηρίζεται οτιδήποτε παρουσιάζεται απροσδόκητα για να λύσει διαφορές ή να αντιμετωπίσει αδιέξοδες καταστάσεις και δύσκολα ζητήματα.
- **προέλευση:** προέρχεται από το αρχαίο θέατρο και αναφέρεται στο γνωστό θεατρικό τέχνασμα των αρχαίων τραγικών ποιητών σύμφωνα με το οποίο ο θεός παρουσιαζόταν με ειδικό μηχανήμα από ψηλά και

με την παρέμβασή του έδινε λύση στο δράμα (πβ. τη φράση του Με-  
νάνδρου *ἀπό μηχανῆς θεός ἐπεφάνης* [= εμφανίστηκες/παρουσιά-  
στηκες ως ἀπό μηχανῆς θεός], ἀπόσπ. 227 Κοκκ).

- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** επενέβη σαν ἀπό μηχανῆς θεός και έσωσε την εστία της ομάδας του ἀπό βέβαιη παραβίαση.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ἀπό:** δισύλλαβη πρόθεση που συντάσσεται με γενική.
  - **μηχανῆς:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσης γενικής ενικού, κλίσης α΄, του ονόματος ἡ μηχανή (= εργαλείο, ὄργανο, πολύπλοκο τεχνικό κατασκεύασμα).
  - **θεός (ὁ):** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης β΄.

### 18. γόρδιος δεσμός

- **μετάφραση:** γόρδιος/άλυτος κόμπος.
- **σημασία:** αναφέρεται σε κάθε δυσεπίλυτο πρόβλημα, σε κάθε περίπλοκη υπόθεση που μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με ριζικό και δυναμικό τρόπο.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στον Αρριανό. Αναφέρεται στον άλυτο κόμπος που βρισκόταν σε άμαξα στο Γόρδιο της Φρυγίας· σύμφωνα με κάποιον χρησμό, όποιος έλυne τον κόμπος αυτό θα γινόταν κύριος της Ασίας.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** υπάρχει ηγέτης που μπορεί να λύσει τον γόρδιο δεσμό των σημερινών αδιεξόδων;
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ὁ γόρδιος, ἡ γορδία, τὸ γόρδιον:** επίθετο β΄ κλίσης (= αυτός που ανήκει ἢ αναφέρεται στην πόλη της Φρυγίας Γόρδιο).
  - **δεσμός (ὁ):** ουσιαστικό β΄ κλίσης (= ὅ,τι χρησιμεύει για δέσιμο, κόμπος).

## 3

### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

*Χρησιμοποιείτε ἢ ακούτε συχνά ανάλογες φράσεις; Να τις σημειώσετε στα παρακάτω κενά.*

#### 1. ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος

- **μετάφραση:** τάφος των ένδοξων αντρών είναι η γη ολόκληρη / για τους διακεκριμένους ανθρώπους όλη η γη είναι τάφος.

- **σημασία:** η δόξα των επιφανών ανθρώπων κάθε εποχής απλώνεται σ' όλη τη γη· οι επιφανείς άνθρωποι ανυψώνονται σε πανανθρώπινα διαχρονικά σύμβολα αρετής και ηρωισμού· ο αντίκτυπος της γενναιότητας και κάθε σπουδαίας πράξης ξεπερνά τα σύνορα, τις φυλές και τις γλώσσες.
- **προέλευση:** η αποφθεγματική φράση απαντά στον *Ἐπιτάφιον* του Περικλή (Θουκυδίδης, 2ο βιβλίο, κεφ. 43) και είναι χαραγμένη στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** ο αντίκτυπος της γενναιότητάς του ξεπέρασε τα σύνορα της πατρίδας του· *ανδρών επιφανών πάσα γη τάφος*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ἀνδρῶν:** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής πληθυντικού, κλίσης γ', του ονόματος *ὁ ἀνὴρ* (= άντρας, άνθρωπος).
  - **ἐπιφανῶν:** επίθετο, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής πληθυντικού, κλίσης γ', *ὁ ἐπιφανής, ἡ ἐπιφανής, τὸ ἐπιφανές* (= αυτός που φαίνεται, φανερός· λαμπρός, περίφημος, ένδοξος, διακεκριμένος).
  - **πᾶσα:** επίθετο ή αόριστη επιμεριστική αντωνυμία, γένους θηλυκού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης γ', *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (= όλος, καθένας).
  - **γῆ (ἡ):** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης α' (= γη).
  - **τάφος (ὁ):** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης β'.

## 2. ἄνθρακες ὁ θησαυρός

- **μετάφραση:** κάρβουνα ο θησαυρός.
- **σημασία:** λέγεται για ελπίδες και προσδοκίες που διαψεύδονται.
- **προέλευση:** αρχαία παροιμιακή φράση.
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** άνοιξε τη διαθήκη, αλλά *άνθρακες ο θησαυρός*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - **ἄνθρακες:** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής πληθυντικού, κλίσης γ', του ονόματος *ὁ ἄνθραξ* (= κάρβουνο).
  - **θησαυρός (ὁ):** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης β'.

## 3. ἐς αὔριον τὰ σπουδαῖα

- **μετάφραση:** για αύριο [ας αφήσουμε] τα σπουδαία, τα σημαντικά θέματα.
- **σημασία:** η φράση λέγεται στην περίπτωση που από αμέλεια αναβάλλουμε υποχρεώσεις ή όταν θέλουμε να αποφύγουμε κάτι ενοχλητικό ή όταν επιδιώκουμε την αναβολή σοβαρής συζήτησης και τη λήψη σημαντικών αποφάσεων.
- **προέλευση:** η φράση απαντά στον Πλούταρχο· σύμφωνα μ' αυτόν, έτσι σχολίασε ο Θηβαίος πολέμαρχος Αρχίας την προειδοποίηση ότι κινδυνεύει από τον Πελοπίδα, από τον οποίο τελικά δολοφονήθηκε (Πλούταρχος, *Πελοπίδας* 10).

- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** με τη φράση *ες αύριον τα σπουδαία* έλυσε τη συνεδρίαση μολοντί δεν είχε βρεθεί λύση στο πρόβλημα.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - > **ές ή εις:** μονοσύλλαβη πρόθεση που συντάσσεται με αιτιατική (= σε, για κτλ.).
  - > **αύριον:** επίρρημα (= την επόμενη μέρα, την άλλη μέρα το πρωί). Εδώ η λέξη λειτουργεί ως ουσιαστικό.
  - > **ό σπουδαίος, ή σπουδαία, τὸ σπουδαῖον:** επίθετο της β' κλίσης (= εξαίρετος, αξιόλογος, σημαντικός, σπουδαίος).

#### 4. **κατόπιν έορτής**

- **μετάφραση:** μετά τη γιορτή.
- **σημασία:** λέγεται για καθυστερημένη εμφάνιση κάποιου ή για καθυστερημένη ενέργεια, αφού έχει περάσει η κατάλληλη στιγμή.
- **προέλευση:** αρχαία παροιμιακή φράση (βλ. Πλάτωνα *Γοργίας*).
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** υπέβαλε τη φορολογική δήλωση *κατόπιν εορτής*, με αποτέλεσμα να του επιβληθεί πρόστιμο.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - > **κατόπιν:** επίρρημα που εδώ δηλώνει χρόνο και συντάσσεται με γενική (= μετά κάτι).
  - > **έορτης:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσης γενικής ενικού, κλίσης α', του ονόματος *ή έορτή* (= γιορτή).

#### 5. **κεκλεισμένων τῶν θυρῶν**

- **μετάφραση:** με τις πόρτες να είναι κλειστές, με κλειστές τις πόρτες.
- **σημασία:** λέγεται για δίκη ή συνεδρίαση χωρίς να παρευρίσκεται ακροατήριο, και γενικότερα για κάτι που γίνεται με μεγάλη μυστικότητα, με απαγορευμένη στο κοινό την είσοδο.
- **προέλευση:** απαντά στο *Κατὰ Ἰωάννην* Ευαγγέλιο (Καινή Διαθήκη).
- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** η συνεδρίαση έγινε *κεκλεισμένων των θυρῶν*.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - > **κεκλεισμένων:** μετοχή, γένους θηλυκού, πτώσης γενικής πληθυντικού, χρόνου παρακειμένου, φωνής μέσης, του ρήματος *κλείομαι* ή *κλήομαι* (= κλείνομαι).
  - > **τῶν θυρῶν:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, πτώσης γενικής πληθυντικού, κλίσης α', του ονόματος *ή θύρα* (= η πόρτα).

#### 6. **νῦν ὑπέρ πάντων ἀγῶν**

- **μετάφραση:** τώρα (ο) αγώνας για όλα.
- **σημασία:** λέγεται όταν ένας αγώνας είναι πολύ κρίσιμος για την προώπιση σημαντικών αγαθών.
- **προέλευση:** απαντά στην τραγωδία του Αισχύλου *Πέρσαι*.

- **χρήση στη Νέα Ελληνική:** *νυν υπέρ πάντων αγών* για την Εθνική μας που αντιμετωπίζει την Εθνική Τσεχίας στο κρίσιμο ματς για την πρόκριση.
- **γλωσσικά σχόλια:**
  - > **νύν:** χρονικό επίρρημα (= τώρα).
  - > **υπέρ:** δισύλλαβη πρόθεση που, εδώ, συντάσσεται με γενική και δηλώνει σκοπό/υπεράσπιση.
  - > **πάντων:** αντωνυμία, γένους ουδετέρου, πτώσης γενικής πληθυντικού, κλίσης γ', της αόριστης επιμεριστικής αντωνυμίας *πᾶς, πᾶσα, πᾶν*.
  - > **ἀγών (ὁ):** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής ενικού, κλίσης γ' (= αγώνας).

## 4 Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Το κείμενο που αποδεικνύει περίτρανα και επιβεβαιώνει τη μεγάλη προσφορά της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας σε όλες τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, και ιδιαίτερα στην Αγγλική, είναι η ομιλία του Ξενοφώντα Ζολώτα στις 26 Σεπτεμβρίου 1957 στην ετήσια συνεδρίαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Διεθνούς Τράπεζας στην Ουάσιγκτον.

Ο Ξενοφών Ζολώτας μίλησε για την παγκόσμια οικονομία στην Αγγλική γλώσσα χρησιμοποιώντας αποκλειστικά και μόνο όρους και λέξεις ελληνικής προέλευσης που έχουν επικρατήσει στην οικονομική ορολογία και στην καθημερινή γλώσσα των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Ολόκληρο το κείμενο της ιστορικής ομιλίας του Ξ. Ζολώτα το 1957 έχει ως εξής (με έντονη γραφή είναι το απόσπασμα που φιλοξενεί το σχολικό βιβλίο στη σελίδα 9):

«Kyrie,

I eulogize the archons of the Panethnic Numismatic Thesaurus and Oecumenical Trapeza for the orthodoxy of their axioms methods and policies, although there is an episode of cacophony of the Trapeza with Hellas.

With enthusiasm we dialogue and synagonize at the synods of our didymous Organizations in wich polymorphous economic ideas and dogmas are analyzed and synthesized.

**Our critical problems such as the numismatic plethora generate some agony and melancholy. This phenomenon is characteristic of our epoch.** But, to my thesis we have the dynamism to program therapeutic practices as a prophylaxis from chaos and catastrophe.

**In parallel a panethnic unhyprocritical economic synergy and harmonization in a democratic climate is basic.**



I apologize for my eccentric monologue. I emphasize my eucharistia to your Kyrie to the eugenic and generous American Ethnos and to the organizers and protagonists of this Ampictyony and the gastronomic symposia».

#### ■ **Μετάφραση του κειμένου στη Νέα Ελληνική**

Κύριε,

Ευλογώ (= επαινώ) τους άρχοντες (= ηγέτες) του Πανεθνικού (= Παγκόσμιου/ Διεθνούς) Νομισματικού Θησαυρού (= Ταμείου) και της Οικουμενικής (= Παγκόσμιας) Τράπεζας για την ορθοδοξία (= ορθότητα) των αξιωμάτων, των μεθόδων και των πολιτικών τους, αν και υπάρχει ένα επεισόδιο κακοφωνίας (= ασυμφωνίας) της Τράπεζας με την Ελλάδα.

Με ενθουσιασμό κάναμε διάλογο και συναγωνιζόμαστε στις συνόδους για τους Δίδυμους Οργανισμούς μας, στους οποίους πολύμορφες οικονομικές ιδέες και δόγματα έχουν αναλυθεί και συντεθεί.

Τα κρίσιμα προβλήματα μας όπως η νομισματική πληθώρα (= πληθωρισμός) γεννούν αγωνία και μελαγχολία. Αυτό το φαινόμενο είναι χαρακτηριστικό της εποχής μας. Αλλά, σύμφωνα με τη θέση μου, έχουμε το δυναμισμό να προγραμματίσουμε θεραπευτικές πρακτικές ως προφύλαξη από το χάος και την καταστροφή.

Παράλληλα, μία πανεθνική ανυπόκριτη συνεργασία και ο εναρμονισμός μέσα σε ένα δημοκρατικό κλίμα είναι βασική.

Απολογούμαι (= ζητώ συγγνώμη) για τον εκκεντρικό μου μονόλογο. Δίνω έμφαση (= τονίζω) στις ευχαριστίες μου σε σας, Κύριε, στο ευγενικό και γενναίο δωρο Αμερικανικό Έθνος και στους οργανωτές και πρωταγωνιστές αυτής της Αφρικτιονίας και του γαστρονομικού συμποσίου.

## 5

### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

(Πρόκειται για την ερώτηση που ακολουθεί μετά το απόσπασμα από την ομιλία του Ξενοφώντα Ζολώτα)

#### **Ποιος, κατά τη γνώμη σας, ήταν ο σκοπός του ομιλητή;**

Ο Ξενοφών Ζολώτας, εκπροσωπώντας την Ελλάδα στην ετήσια σύνοδο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Διεθνούς Τράπεζας στην Ουάσιγκτον, μίλησε στην Αγγλική γλώσσα για την παγκόσμια οικονομία χρησιμοποιώντας αποκλειστικά και μόνο όρους και λέξεις ελληνικής προέλευσης που έχουν επικρατήσει στην οικονομική ορολογία και στην καθημερινή γλώσσα των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Πρόκειται για μια ενέργεια που στόχευε στην προβολή της Ελληνικής γλώσσας ως ρίζας και πηγής του ευρωπαϊκού πολιτισμού, στην επισήμανση της πληθώρας των ελληνικών λέξεων στο λεξιλόγιο της Αγγλικής και στην υπογράμμιση της

προσφοράς της γλώσσας αυτής στην καθημερινή γλώσσα των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Η επιτυχία στον στόχο του φαίνεται όχι μόνο από το γεγονός ότι η ομιλία του προκάλεσε ενθουσιασμό και χειροκροτήματα από τους συνέδρους, έγινε πρωτοσέλιδο στις εφημερίδες *New York Times* και *Washington Post* την επομένη, αλλά και από το ότι ο τότε πρόεδρος της Διεθνούς Τράπεζας, ο Eugin Black, παρακάλεσε τον Ξενοφώντα Ζολώτα και σε επόμενη συνεδρίαση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Διεθνούς Τράπεζας να μιλήσει πάλι αγγλικά με ελληνικές λέξεις (αυτό έγινε το 1959), και ο μεγάλος αρχαιολόγος και φιλόλογος Γερμανός καθηγητής Σάντεβαλντ σε διάλεξή του στο Πανεπιστήμιο της Βόννης, το 1958, απέδειξε ότι η πλούσια Γερμανική γλώσσα χρησιμοποιεί σε όλα τα πεδία, στην επιστήμη, στη λογοτεχνία, στον ευρύτερο πολιτισμικό χώρο, τρεις χιλιάδες ελληνικές λέξεις στην αρχική τους μορφή.

## 6 ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΞΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

- ⇒ **Europe:** αγγλική και γαλλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *Εὐρώπη*<sup>1</sup>.
- ⇒ **democracy:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *δημοκρατία*.
- ⇒ **monarchy:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *μοναρχία*.
- ⇒ **anarchy:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἀναρχία*.
- ⇒ **despotism:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *δεσποτεία*.
- ⇒ **hegemonism:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἡγεμονία*.
- ⇒ **tyranny:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *τυραννία*.
- ⇒ **harmony:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἄρμονία*.
- ⇒ **histoire:** γαλλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἱστορία*.
- ⇒ **analysis:** αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἀνά-*

1. Η ετυμολογία της λέξης, σύμφωνα με το ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΟΥ Γ. Μπαμπινιώτη, είναι αβέβαιη: η ετυμολογική σημασία που δίνεται στο σχολικό βιβλίο είναι μία από τις πιθανές ετυμολογίες της λέξης που έχουν προταθεί. Βλ. και P. Chantraine, *DICTIONNAIRE ETYMOLOGIQUE DE LA LANGUE GRECQUE*.

*λυσισ*: από αυτήν προέρχονται και η γαλλική λέξη *analyse*, η ιταλική *analisi* και η γερμανική *analyse*.

⇒ **athlete**: αγγλική λέξη που προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ἄθλητής*.

## 7

### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

*Αν γνωρίζετε άλλες λέξεις με ελληνική προέλευση, να τις σημειώσετε στα παρακάτω κενά.*

- **base**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *βάσις*.
- **crisis**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *κρίσις*.
- **critic**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *κριτικός*.
- **oasis**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *ὄασις*.
- **physics**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *φυσική*.
- **physiognomy**: προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη *φυσιογνωμία*.
- **cardiomyopathy**: προέρχεται από τη λέξη *καρδιομυοπάθεια*.
- **cardiogram**: προέρχεται από τη λέξη *καρδιογράφημα*.
- **cardiography**: προέρχεται από τη λέξη *καρδιογραφία*.
- τη σύνδεση της Αρχαίας Ελληνικής με τις σύγχρονες επιστήμες καταδεικνύουν και άλλοι ελληνογενείς ξενικοί όροι, όπως:
  - > **cardiotomie** (γαλλική) < καρδιοτομία.
  - > **carcinolyse** (γαλλική) < καρκινόλυση (= καταστροφή κυττάρων που έχουν προσβληθεί από καρκίνο).
  - > **cardiotonique** (γαλλική) < καρδιοτονωτικός.
  - > κτλ.

## 8

### ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

*1. Να αναπτύξετε σύντομους διαλόγους στη ν.ε., στους οποίους θα χρησιμοποιήσετε τις φράσεις της σελίδας 8 ή άλλες ανάλογες.*

Παραθέτουμε ενδεικτικά τρεις διαλόγους:

#### ΔΙΑΛΟΓΟΣ 1

ΠΕΤΡΟΣ: Πολλά από τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου είναι άλυτα· μοιάζουν με **γόρδιο δεσμό**!

ΚΑΙΤΗ: Είναι όντως άλυτα, αγαπητέ, ή μήπως όλοι περιμένουμε τη λύση τους από έναν **από μηχανής θεό**;

ΠΕΤΡΟΣ: Δηλαδή, συμφωνείς με την άποψη των αρχαίων **συν Αθηνά και χείρα κίνει**.

### ΔΙΑΛΟΓΟΣ 2

ΜΑΡΙΑ: Πληροφορήθηκα τον αιφνίδιο θάνατο του υπουργού και έμεινα **στήλη άλατος**!

ΕΛΕΝΗ: Το ίδιο κι εγώ. Η χτεσινή του ομιλία στη Βουλή ήταν το **κύκνειο άσμα** του. Πότε θα γίνει η κηδεία του;

ΜΑΡΙΑ: Θα γίνει αύριο στην ιδιαίτερη πατρίδα του **δημοσία δαπάνη**.

### ΔΙΑΛΟΓΟΣ 3

ΝΙΚΟΣ: Μολονότι ο γιατρός σου συνέστησε να αθλείσαι, εσύ δεν κάνεις τίποτε **vous υγιής εν σώματι υγιεί**, φίλε μου, όπως έλεγαν και οι αρχαίοι.

ΓΙΩΡΓΟΣ: **Έπεα πτερόεντα** είναι οι συμβουλές τόσο οι δικές σου όσο και του γιατρού.

ΝΙΚΟΣ: Καλά ντε! Μια κουβέντα σου είπα κι αυτή για το καλό σου! Μην είσαι τόσο ευέξαπτος! Είσαι πολύ **μη μου άπτου**, αδερφέ μου!

ΓΙΩΡΓΟΣ: Το **ευ ζην**, φίλε μου, εγώ το αντιλαμβάνομαι διαφορετικά· γι' αυτό ό,τι και να μου λες εγώ τ' ακούω βερεσέ.

ΝΙΚΟΣ: Τα λες αυτά επειδή δεν έχεις επίγνωση του κινδύνου που σε απειλεί! Δεν έχεις καταλάβει σε τι κατάσταση βρίσκεσαι! Δεν έχεις το **γνώθι σαυτόν**!

ΓΙΩΡΓΟΣ: Έχεις αρχίσει και γίνεσαι πολύ ενοχλητικός! Σταμάτησε, γιατί «μου τη δίνεις» με τις σοφίες σου! Δε θέλω να σε αναγκάσω να φύγεις **άρων άρον**!

ΝΙΚΟΣ: Ο γιατρός πάντως σε προειδοποίησε: να αλλάξεις τρόπο ζωής, γιατί τη δεύτερη φορά τα πράγματα θα είναι πολύ πιο δύσκολα! Μην επαναλαμβάνεις λοιπόν το ίδιο λάθος· εξάλλου το **δεις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού**!

ΓΙΩΡΓΟΣ: (φοβερά ενοχλημένος και εκνευρισμένος) θέλεις αυτά που λες να είναι το **κύκνειο άσμα** σου; Πάρε λοιπόν αυτή την κλοτσιά! Να κι αυτή την μπουινιά!

ΝΙΚΟΣ: Δεν μπορούσα να φανταστώ ότι όποιον διαφωνεί μαζί σου τον διώχνεις **πυξ λαξ**! Μη νομίσεις όμως ότι δεν μπορώ κι εγώ να σου ανταποδώσω τα χτυπήματα! Να, πάρε μια! Να κι άλλη!

ΚΩΣΤΑΣ: (κοινός φίλος που παρακολουθεί εμβρόντητος τη διαμάχη) Βρε παιδιά, δεν πιστεύω στα μάτια μου! Παρακολουθώ τη συμπεριφορά σας κι έχω μείνει **στήλη άλατος**! Έτσι είναι οι πραγματικοί φίλοι; Σοβαρευτείτε λοιπόν! Αν σας έβλεπε κάποιος, σίγουρα θα έλεγε ότι **τα παιδιά παίζει**!

2. **Να βρείτε στο λεξικό (ή να σκεφτείτε) τις ελληνικές λέξεις που αποδίδουν τους παρακάτω ξενικούς όρους: γκλάμουρ, φαστφούντ, σκόντο, μπάσος, ανφάς, σκάρτος.**

- **γκλάμουρ:** αποδίδεται με τις ελληνικές λέξεις *αίγλη, λάμψη, γοητεία* (η λέξη είναι αντιδάνειο· «ταξίδεψε και επέστρεψε στον τόπο της». Πιο συγκεκριμένα, προέρχεται από την αγγλική *glamour*· αυτή από τη σκοτσέζικη *glammar*· αυτή από την αγγλική *grammar* και αυτή από την ελληνική *γραμματική*).
  - Το πάρτι είχε πολύ **γκλάμουρ**· τίμησαν τον διοργανωτή του οι μεγαλύτερες διασημότητες του καλλιτεχνικού στερεώματος.
- **φαστφούντ:** αποδίδεται με τις ελληνικές λέξεις *ταχυεστιατόριο, ταχυφαγείο* (προέρχεται από την αγγλική *fast food* [= γρήγορο φαγητό]).
  - Το μεσημέρι προτιμά το **φαστφούντ** από το εστιατόριο.
- **σκόντο:** αποδίδεται με την ελληνική λέξη *έκπτωση* (προέρχεται από την ιταλική *sconto*).
  - Μου έκανε **σκόντο** δέκα τοις εκατό.
- **μπάσος:** αποδίδεται με τις ελληνικές λέξεις *χαμηλός*, όταν πρόκειται για ήχο, και *βαθύφωνος*, όταν πρόκειται για πρόσωπο (προέρχεται από την ιταλική *basso*).
  - Έχει φωνή **μπάσα**.
- **ανφάς:** αποδίδεται με τις ελληνικές φράσεις *κατ' ενώπιον, καταπρόσωπο* (προέρχεται από τη γαλλική *en face*).
  - Υπάρχει φωτογραφία **ανφάς** και φωτογραφία προφίλ.
- **σκάρτος:** αποδίδεται με τις ελληνικές λέξεις *άχρηστος, ευτελής, ακατάλληλος, ελαττωματικός, ανήθικος* (προέρχεται από την ιταλική *scarto*).
  - Δεν ψωνίζω στο μπακάλικο της γειτονιάς μου, επειδή τα πράγματα που διαθέτει για πώληση συνήθως είναι **σκάρτα**.

(Η ετυμολογία και η ένταξη των λέξεων στο κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον δεν αποτελούν μέρος της απάντησης στην ερώτηση του σχολικού βιβλίου· παρατίθενται με σκοπό την κατανόηση της σημασίας των λέξεων.)

### 3. Με τη βοήθεια λεξικού να βρείτε την ελληνική ρίζα των παρακάτω ξενικών λέξεων: *τουρνούα, τζίρος, φαντεζί, παρλάρω, πιάτσα, σκιτσάρω*.

- **τουρνούα:** ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στην ελληνική ρίζα *τερ-* (πβ. *τερηδών, τόννος, τρίβω, τρυπώ, τρέμω*)· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < γαλλική *tournoi* < ρήμα *tourner* < δημώδες λατινικό *tornare* < λατινικό *tornus* < αρχαιοελληνικό *τόρνος*.
  - **σημασία λέξης:** αθλητική διοργάνωση με σειρά αγώνων (*τουρνούα* ποδοσφαίρου, *τουρνούα* μπάσκετ κτλ.).
- **τζίρος:** πρόκειται για αντιδάνειο· ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στη ρίζα της ελληνικής λέξης *γῦ-ρος*· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < ιταλικό *giro* < λατινικό *gyrus* < μεταγενέστερο *γῦρος*.

- **σημασία λέξης:** ακαθάριστα κέρδη επιχείρησης (ο **τζίρος** πέρυσι ήταν μεγαλύτερος).
- **φαντεζί:** πρόκειται για αντιδάνειο· ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στη ρίζα της ελληνικής λέξης *φαντασία* (ρίζα **φα-** πβ. *φαίνω, φανός, άφανής, άφαντος*)· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < γαλλικό *fantaisie* < λατινικό *phantasia* < αρχαιοελληνικό *φαντασία*.
- **σημασία λέξης:** αυτός που έχει εντυπωσιακό σχέδιο, εντυπωσιακό συνδυασμό χρωμάτων (η ουρά του παγονιού με τα **φαντεζί** χρώματά της πάντα εντυπωσιάζει).
- **παρλάρω:** πρόκειται για αντιδάνειο· ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στη ρίζα της ελληνικής λέξης *παραβολή* (ρίζα **βελ-** πβ. *βέλος, βολή*)· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < ιταλικό *parlare* < μεσαιωνικό λατινικό *parabolare* < αρχαιοελληνικό *παραβολή*.
- **σημασία λέξης:** μιλώ ακατάσχετα, φλυαρώ (συνεχώς **παρλάρει**).
- **πίατσα:** πρόκειται για αντιδάνειο· ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στη ρίζα της ελληνικής λέξης *πλατεία* (ρίζα **πлат-** πβ. *πλάτ-ος, πλάτ-ανος, Πλάτ-ων*)· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < ιταλικό *piazza* < λατινικό *platea* < αρχαιοελληνικό *πλατεία*.
- **σημασία λέξης:** αγορά, τόπος εμπορικών συναλλαγών· το μέρος όπου σταθμεύουν τα ταξί (είναι άνθρωπος της **πίατσας**).
- **σκιτσάρω:** ο σχηματισμός της λέξης στηρίζεται στην ελληνική ρίζα **σεχ-** (πβ. *σχέδιον, σχεδόν, έχω*)· πλήρης η ετυμολογία της λέξης: < ιταλικό *schizzare* < ιταλικό *schizzo* < λατινικό *schedium* < αρχαιοελληνικό *σχέδιος*.
- **σημασία λέξης:** κάνω σκίτσο, αποδίδω με πολύ απλές γραμμές το περίγραμμα προσώπου, πράγματος ή κατάστασης (τον **σκιτσάρισε** αμέσως).

(Ό,τι αναφέρεται στην υποενότητα «σημασία λέξης» δεν αποτελεί μέρος της απάντησης στην ερώτηση του σχολικού βιβλίου· παρατίθεται με σκοπό την κατανόηση της σημασίας της λέξης.)

**4. Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να αναζητήσετε σε έναν τηλεφωνικό κατάλογο εταιρείες ή προϊόντα με αρχαία ελληνικά ονόματα ή θέματα (π.χ. «Ταχυμεταφορές Ο ΕΡΜΗΣ»). Αφού τα κατηγοριοποιήσετε (π.χ. ονόματα θεών, ηρώων, ιστορικών προσώπων κ.ά.), να τα παρουσιάσετε σε ένα κολάζ που θα συνθέσετε. Τα συμπεράσματά σας μπορούν να αποτελέσουν υλικό για ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας ή σε άλλο μαθητικό έντυπο.**

- **Εταιρείες ή προϊόντα με αρχαία ελληνικά ονόματα ή θέματα:**
  - Σιδηροκατασκευές «ΗΦΑΙΣΤΟΣ»
  - Οπλουργείο «ΗΦΑΙΣΤΟΣ»

- Περί Ανθέων
- ΚΡΟΝΟΣ: Εφόδια ύδρευσης, άρδευσης, αποχέτευσης, θέρμανσης.
- Αρτοποιία ΣΙΤΟΣ
- Γραφικές Τέχνες «Πρότασις»
- Εικονογράφηση Εντύπου «Εικών»
- Έπιπλο «εν οίκω»
- ΚΑΦΕ - ΨΗΣΤΑΡΙΑ «ΠΑΡΘΕΝΩΝ»
- «ΠΑΤΡΙΣ», η αρχαιότερη καθημερινή εφημερίδα στην Ελλάδα
- Ζαχαροπλαστική «ΟΑΣΙΣ»
- «ΗΛΕΚΤΡΑ» Εισαγωγική Εταιρεία Ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
- «ΚΡΟΝΟΣ» εφόδια
- Σύγχρονη – Πλήρης Διαγνωστική Μονάδα «ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ»
- Εστιατόριο «ΔΙΟΝΥΣΟΣ»
- Μαιευτική Κλινική «ΗΩ»
- Μαιευτική Κλινική «ΗΡΑ»
- Κομμωτήριο «Θέλις»
- Εθνικές Μεταφορές «ΔΑΙΔΑΛΟΣ»
- Σύγχρονο Μεταφραστικό Κέντρο «ΑΕΝΑΟΝ»
- «ΕΡΜΗΣ» Ασφαλτικά – Μονωτικά – Χημικά
- Ξενοδοχείο «ΑΛΚΥΩΝ»
- Ξενοδοχείο «ΠΟΣΕΙΔΩΝ»
- Ξενοδοχείο «ΑΠΟΛΛΩΝ»
- Ξενοδοχείο «ΙΛΙΟΝ»
- Ξενοδοχείο «ΗΡΑ»
- Ξενοδοχείο «ΛΗΤΩ»
- Ξενοδοχείο «ΑΔΩΝΙΣ»
- Ξενοδοχείο «ΦΟΙΝΙΞ»
- Ξενοδοχείο «ΤΑ ΝΕΜΕΑ»
- ΚΑΒΑ ΠΟΤΩΝ «ΟΙΝΟΧΟΟΣ»
- ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ «ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ»
- SUPER MARKETS «ΚΡΟΝΟΣ»
- ΨΑΡΟΤΑΒΕΡΝΑ «ΚΑΛΥΨΩ»
- Παραδοσιακή Ελληνική Κουζίνα «ΠΕΡΙ ΑΝΕΜΩΝ ΚΑΙ ΥΔΑΤΩΝ»
- ΕΙΔΗ ΥΓΙΕΙΝΗΣ «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ»
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ «ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ»
- ΑΓΓΛΙΚΑ «ΟΜΗΡΟΣ»
- «ΑΦΡΟΔΙΤΗ» ΚΕΝΤΡΟ ΡΙΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΡΟΣΩΠΟΥ
- «ΕΡΜΗΣ» Fm

- Ξενοδοχείο «ΝΕΣΤΩΡ»
- Ξενοδοχείο «ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΥΡΡΟΣ»
- Είδη Κυνηγίου «ΑΡΤΕΜΙΣ»

#### ■ Κατηγοριοποίηση:

ΟΝΟΜΑΤΑ		
ΘΕΩΝ	ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ – ΜΥΘΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ – ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ	ΑΡΧΑΙΟΠΡΕΠΗ
ΗΦΑΙΣΤΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΑ	Περί Ανθέων
ΚΡΟΝΟΣ	ΔΑΙΔΑΛΟΣ	ΣΙΤΟΣ
ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ	ΑΛΚΥΩΝ	Πρότασις
ΔΙΟΝΥΣΟΣ	ΛΗΤΩ	Εικών
ΗΡΑ	ΦΟΙΝΙΞ	Εν οίκω
ΕΡΜΗΣ	ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ	ΠΑΤΡΙΣ
ΠΟΣΕΙΔΩΝ	ΚΑΛΥΨΩ	ΟΑΣΙΣ
ΑΠΟΛΛΩΝ	ΤΑ ΝΕΜΕΑ	Θέλξις
ΗΩ(Σ)	ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ	
ΑΔΩΝΙΣ	ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ	
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΟΜΗΡΟΣ	
ΑΡΤΕΜΙΣ	ΟΙΝΟΧΟΟΣ	
	ΠΑΡΘΕΝΩΝ	
	ΙΛΙΟΝ	
	ΝΕΣΤΩΡ	
	ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΥΡΡΟΣ	

#### ■ Σύνταξη άρθρου

##### ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ: Ο ΑΙΩΝΙΟΣ ΕΦΗΒΟΣ

Χθες βράδυ με πήρε στο τηλέφωνο ένας φίλος από τα παλιά και με παρακάλεσε να του βρω στην ευρύτερη περιοχή του Ναυπλίου ένα δίκλινο δωμάτιο για το ερχόμενο Σαββατοκύριακο. Άνοιξα τον τηλεφωνικό κατάλογο και με μεγάλη έκπληξη διαπίστωσα ότι τα περισσότερα ξενοδοχεία έφεραν ονόματα κυρίως αρχαίων θεών και μυθικών προσώπων. Η έκπληξή μου έγινε ακόμη μεγαλύτερη όταν ξεφυλλίζοντας τον κατάλογο παρατήρησα ότι το λογότυπο πολλών εταιρειών είναι αρχαιοπρεπές.

Οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις μου αυτές με προβλημάτισαν έντονα και με οδήγησαν στην εξαγωγή πολλών συμπερασμάτων, μερικά από τα οποία αποτελούν το περιεχόμενο του παρόντος άρθρου.

Πολλές φορές έχει τεθεί υπό συζήτηση το θέμα της ενότητας της Ελληνικής γλώσσας. Υπάρχουν ορισμένοι οι οποίοι διατείνονται ότι η Νέα Ελληνική δεν αποτελεί συνέχεια της Αρχαίας Ελληνικής. Όμως διαπιστώσεις και



παρατηρήσεις σαν τις δικές μου μάλλον αποδυναμώνουν την επιχειρηματολογία τους. Αντίθετα, αποτελούν ένα ακόμη «όπλο» στη «φαρέτρα» εκείνων που υποστηρίζουν ότι η Ελληνική γλώσσα είναι ενιαία.

Επίσης από πολλούς η Αρχαία Ελληνική έχει χαρακτηριστεί νεκρή γλώσσα! Αλήθεια, είναι δυνατόν να ισχύει κάτι τέτοιο για μια γλώσσα που χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα, που επιζεί όχι μόνο μέσα από τη Νέα Ελληνική αλλά και μέσα από πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες και που δεν έχει πάψει να τροφοδοτεί μέχρι και τις μέρες μας την καθομιλουμένη και τους διάφορους τομείς της ζωής μας με λέξεις, φράσεις, ονόματα, όρους, ιδέες; Δεν είναι λοιπόν νεκρή γλώσσα η Αρχαία Ελληνική. Είναι μια γλώσσα με ζωτικότητα και δυναμισμό.

Ακόμη, φαίνεται πως ο Νεοέλληνας δεν πάσχει από ιστορική λήθη. Μπορεί να θεωρεί την παράδοση απολίθωμα του παρελθόντος και τροχοπέδη για την πρόοδο, όμως δεν μπορεί, αλλά και δε θέλει, να απαρνηθεί τη γλώσσα των προγόνων του, τη γλώσσα που έχει προσφέρει στην επιστήμη και στην καθημερινή γλώσσα των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Αν παρομοιάσουμε την Ελληνική γλώσσα με ένα αυτοκίνητο, δικαιωματικά, νομίζω, στην Αρχαία Ελληνική θα δώσουμε τη θέση του κινητήρα.

**5. Αναζητήστε στο προοίμιο της *Ίλιάδας* λέξεις που χρησιμοποιούνται στη ν.ε. αυτούσιες<sup>2</sup> (ή ελαφρά τροποποιημένες) ως προς τη μορφή και τη σημασία.**

- Η απάντηση βρίσκεται στις λέξεις με την έντονη γραφή.

*Μήνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος  
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἄχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,  
πολλὰς δι' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν  
ἠρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν  
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἔτελείετο βουλή,  
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε  
Ἄτρεϊδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.*

**6. Να χωριστείτε σε ομάδες και να συγκεντρώσετε αγγελιογραφίες που αναπαριστούν σκηνές της καθημερινής ζωής στην αρχαία Ελλάδα. Στη συνέχεια να βρείτε φωτογραφίες με ανάλογες σκηνές της σύγχρονης ζωής και να δημιουργήσετε ένα μεγάλο κολάζ που θα το παρουσιάσετε στην τάξη σας καλώντας τους συμμαθητές σας να διατυπώσουν τις σκέψεις τους, καθώς το περιεργάζονται.**

2. Αυτούσιος = αυτός που διατηρείται ακέραιος, αμετάβλητος, ανέπαφος (στην πρωταρχική του ουσία).

Επειδή δεν είναι δυνατό να δοθεί ολοκληρωμένη απάντηση λόγω της φύσης της εργασίας, θα περιοριστούμε σε ΟΔΗΓΙΕΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ και ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ.

1. **Να δημιουργήσετε ένα μεγάλο κολάζ<sup>3</sup>** = να επικολλήσετε σε επιφάνεια (π.χ. σε χαρτόνι, σε λεπτό φύλλο από κόντρα πλακέ, σε πίνακα από φελλό) τις αγγειογραφίες και τις φωτογραφίες που συγκεντρώσατε.
2. Όταν λέμε «καθημερινή ζωή» εννοούμε: εργασία και επαγγέλματα, επαγγέλματα της υπαίθρου, επαγγέλματα των πόλεων, ψυχαγωγία, φαγητά και ποτά, παιχνίδια, μόδα, καθημερινές συνήθειες κτλ.
3. Για παράδειγμα, η ομάδα που θα ασχοληθεί με τα επαγγέλματα της υπαίθρου μπορεί να εργαστεί με τους ακόλουθους τρόπους:
  - α. Να βρει αγγειογραφίες με ανάλογες σκηνές και ακριβώς δίπλα σε καθεμιά από αυτές να επικολλήσει την αντίστοιχη της σημερινής εποχής· έτσι η σύγκριση και οι παρατηρήσεις θα είναι πιο συγκεκριμένες και πιο ουσιαστικές.
  - β. Να επικολλήσει πρώτα όλες τις αγγειογραφίες και κατόπιν όλες τις φωτογραφίες. Αυτό προτείνεται για την περίπτωση που οι φωτογραφίες θεματικά δεν αντιστοιχούν πλήρως στις αγγειογραφίες.
  - γ. Να επικολλήσει το υλικό με δικό της τρόπο ή σύμφωνα με την υπόδειξη του καθηγητή της.
4. Όταν συγκεντρωθεί το υλικό και επικολληθεί, οι παρατηρήσεις να εστιάζουν στο είδος του επαγγέλματος, στο φύλο των ανθρώπων που το ασκούν, στα μέσα που χρησιμοποιούνται, στις ομοιότητες ή στις διαφορές που εντοπίζονται κατά την άσκησή του κτλ.

Η συγκεκριμένη σκηνή απεικονίζει το μάζεμα της ελιάς, που ήταν μια βασική αγροτική εργασία στην αρχαία Ελλάδα (κατά την κλασική αρχαιότητα η καλλιέργεια της ελιάς καταλάμβανε την πρώτη θέση μετά τα σιτηρά στη νότια Ελλάδα). Και σήμερα αυτή η αγροτική εργασία είναι έντονα υπαρκτή (σύμφωνα με στοιχεία της διετίας 1981-1982, η Ελλάδα ήταν η τρίτη σε παραγωγή ελαιολάδου χώρα στον κόσμο) και ο τρόπος της συγκομιδής του ελαιοκάρπου, λίγο πολύ, γνωστός σχεδόν σε όλους μας. Επομένως, είναι σχετικά εύκολο να βρούμε ή να τραβήξουμε μια φωτογραφία που να αποτυπώνει την εκτέλεση της εργασίας αυτής. Αν φέρουμε λοιπόν στο νου μας την προσωπική μας εμπειρία ή παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες, θα διαπιστώσουμε ότι ο τρόπος συγκομιδής της ελιάς σήμερα σε πολλές περιοχές δεν έχει αλλάξει πολύ. Για παράδειγμα, η μέθοδος του ραβδισμού, που δείχνει η σκηνή, εξακολουθεί να

3. Η λέξη προέρχεται από τη γαλλική collage, η οποία ανάγεται στην αρχαία ελληνική λέξη κόλλα· πρόκειται για αντιδάνειο. Στην ελληνική η λέξη αποδίδεται με το *χαρτεπικόλληση* (= τεχνική ζωγραφικής, κατά την οποία χρησιμοποιούνται, εκτός από χρώματα, ετερόκλητα υλικά, όπως φωτογραφίες, υφάσματα, αποκόμματα εφημερίδας κτλ., που επικολλώνται σε επιφάνεια). Γ. Μπαμπινιώτης, ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, σ. 920.



ισχύει ακόμη και σήμερα. Διαφορές θα υπάρξουν αν οι φωτογραφίες ή οι προσωπικές εμπειρίες προέρχονται από περιοχές στις οποίες για το μάζεμα της ελιάς χρησιμοποιούνται δονητές, αρπάγες, δίκτυα, λιοπάνες (ελαιοπάνια) κτλ.

5. Πού θα βρείτε αγγειογραφίες με σχετικό υλικό:

- ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ (Εκδοτική Αθηνών), τόμος Β΄, σελ. 438-471.
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ, Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ (ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ), ΟΕΔΒ.
- ROBERT FLACELIERE, Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (Παπαδήμας).
- [www.sikyon.com/Athens/amphorai\\_gr.html](http://www.sikyon.com/Athens/amphorai_gr.html)

## 9

### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

*Η αρχαία Ελλάδα τροφοδοτεί με ποικίλες ιδέες, όρους και εικόνες την παγκόσμια εμπορική βιομηχανία (ονόματα αρωμάτων, αυτοκινήτων, θέματα κινηματογραφικών ταινιών κτλ.). Πού πιστεύετε ότι οφείλεται αυτό; Να συζητήσετε στην τάξη διάφορα παραδείγματα.*

Το 1998 ο παγκοσμίου φήμης σχεδιαστής Κάλβιν Κλάιν ζήτησε από την ελληνική πολιτεία το Ηρώδειο προκειμένου να οργανώσει στον ιστορικό και πολιτισμικό αυτό χώρο παραγωγής τέχνης εκδήλωση με αμιγώς εμπορικό και διαφημιστικό χα-

ρακτήρα. Ο εν λόγω σχεδιαστής ζήτησε τον χώρο αυτό επειδή είναι παγκοσμίως γνωστός, εκπέμπει λάμψη, προσδίδει αίγλη στην εκδήλωση που φιλοξενεί και κατ' επέκταση γίνεται ο καλύτερος διαφημιστής. Εξάλλου δεν είναι τυχαίο που η εταιρεία του Κάλβιν Κλάιν κυκλοφόρησε άρωμα με το όνομα Herodium σε συσκευασία που έχει το Ηρώδειο σε φωτογραφία.

Το συγκεκριμένο γεγονός δεν είναι το μοναδικό. Η παγκόσμια εμπορική βιομηχανία τροφοδοτείται διαρκώς από την αρχαία Ελλάδα με ποικίλες ιδέες, όρους και εικόνες. Ποιος, για παράδειγμα, δε γνωρίζει για τις χολλυγουντιανές κινηματογραφικές υπερπαραγωγές *Τροία* και *Μέγας Αλέξανδρος*, για τις ταινίες *Οδύσσεια*, *Αργοναυτική εκστρατεία*, *Ηρακλής* κ.ά.;

Μερικοί από τους λόγους για τους οποίους η αρχαία Ελλάδα αποτελεί τον τροφodότη της παγκόσμιας εμπορικής βιομηχανίας σε επίπεδο ιδεών, όρων και εικόνων είναι οι ακόλουθοι:

- Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός είναι παγκοσμίως γνωστός και εκπέμπει λάμψη και ακτινοβολία. Την αίγλη του πολιτισμού αυτού προσπαθεί να καρπωθεί η εμπορική βιομηχανία.
- Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός αποτελεί αστείρευτη πηγή έμπνευσης και δημιουργίας. Αποτελεί τη δεξαμενή από την οποία μπορεί ο καθένας να αντλήσει ποιοτικό, μοναδικό, πρωτότυπο και πάντα επίκαιρο υλικό προκειμένου να το αξιοποιήσει με βάση τις επιθυμίες και τα σχέδιά του.
- Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός είναι διαχρονικός: αποτελεί σταθερή αξία: είναι το θεμέλιο του ευρωπαϊκού πολιτισμού κτλ.

Ζούμε σε μια εποχή έντονα καταναλωτική. Η παγκόσμια εμπορική βιομηχανία πασχίζει με κάθε τρόπο να προσεγγίσει τον καταναλωτή. Στην προσπάθειά της αυτή επιχειρεί να αξιοποιήσει οτιδήποτε θεωρεί επωφελές γι' αυτήν. Η αρχαία Ελλάδα, η κοιτίδα της δημοκρατίας, με τα μοναδικά στον κόσμο μνημεία της (Ακρόπολη, Παρθενώνας, Ηρώδειο κ.ά.), με τους κορυφαίους φιλοσόφους της (Σωκράτης, Αριστοτέλης, Προσωκρατικοί κτλ.), με την πλούσια μυθική και ιστορική της παράδοση, με τις πάντα φρέσκες ιδέες της, με την ενεργή και ζωντανή εκφραστική δύναμη της γλώσσας της φαίνεται να κεντρίζει το ενδιαφέρον της παγκόσμιας εμπορικής βιομηχανίας, να είναι ο τροφodότης της σε επίπεδο ιδεών, όρων και εικόνων, να αποτελεί «φλέβα χρυσού», να ανταποκρίνεται απολύτως στους στόχους της.

## Β΄ ΜΕΡΟΣ

### Το παράθεμα από τον Στοβαίο

#### ❖ Ερμηνευτικά σχόλια και στοιχεία

- ❖ Ο άνθρωπος στη ζωή του δε μαθαίνει μόνο καλά πράγματα· μαθαίνει και κακά.

Τα δεύτερα εγκλωβίζουν τη σκέψη του, σκοτεινιάζουν την κρίση του και τον παρωθούν σε κακές πράξεις. Έτσι όμως όχι μόνο βλάπτει τους συνανθρώπους του και το κοινωνικό σύνολο, αλλά πολλές φορές εκθέτει και τον ίδιο του τον εαυτό ανεπανόρθωτα εμπλέκοντάς τον σε δυσάρεστες καταστάσεις και βάζοντάς τον σε ψυχοφθόρες περιπέτειες. Αντίθετα, ο άνθρωπος που μπορεί και απαλλάσσει τον εαυτό του από τα κακά που έμαθε βλέπει τα πράγματα πιο καθαρά, τα κρίνει πιο αντικειμενικά, στο μυαλό του έχει πάντα το καλό, δεν ωφελεί μόνο τον συνάνθρωπό του και το κοινωνικό σύνολο, αλλά πρωτίστως προστατεύει τον εαυτό του και τον καταξιώνει στη συνείδηση των συνανθρώπων του. Ύστερα από αυτά καθίσταται πλέον σαφές ότι η άποψη «*το να λησμονεί κανείς τα κακά που έμαθε είναι το πιο αναγκαίο μάθημα*» έχει όχι μόνο αδιαμφισβήτητη αλλά και διαχρονική ισχύ.

## Γ' ΜΕΡΟΣ

### Επεξεργασία παράλληλων κειμένων

#### α. Το κελιδόνισμα της Ρόδου

#### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

*Να συγκρίνετε το αρχαίο άσμα με το νεοελληνικό τραγούδι από τη Θράκη, όπως το μεταφέρει ο Ν.Γ. Πολίτης.*

#### α. Ομοιότητες:

- Και το αρχαίο άσμα και το νεοελληνικό τραγούδι έχουν κοινό θέμα: την προαναγγελία του ερχομού της άνοιξης και την «αμοιθή»/το «φιλοδώρημα» που έπαιρναν εκείνοι που το τραγουδούσαν.
- Ο προτρεπτικός-προστακτικός τόνος τον οποίο χρησιμοποιούσαν όσοι συμμετείχαν σ' αυτό το δρώμενο (*προκύκλει, άνοιγ' άνοιγε* – έμπα, δώσε, φέρε).
- Η χρήση του β' ενικού προσώπου.
- Ο πρώτος στίχος και των δύο κειμένων είναι ίδιος: ίδιο θέμα, ίσος αριθμός λέξεων (τρεις), ίδια σύνταξη, ίδιος χρόνος ρημάτων (αόριστος), ίδιο υποκείμενο των ρημάτων, ίδιο ύφος (επανάληψη του ρήματος), ίδιες λέξεις (το ίδιο ρήμα, το ίδιο ουσιαστικό· μόνη διαφορά η μορφή της γλώσσας: Αρχαία Ελληνική στο ένα, Νέα Ελληνική στο άλλο).
- Η υπόδειξη της «αμοιθής» (το κρασί και το ψωμί απαντούν και στα δύο κείμενα).

#### β. Διαφορές:

- Ως προς τη γλώσσα: Αρχαία Ελληνική η γλώσσα του πρώτου κειμένου, Νέα Ελληνική του δεύτερου.
- Εξωτερική: μεγαλύτερο σε έκταση το αρχαιοελληνικό σε σχέση με το νεοελληνικό.

- Περιεχομένου:
  - στο αρχαιοελληνικό υπάρχει περιγραφή του χελιδониού
  - στο νεοελληνικό γίνεται αναφορά στους μήνες Φλεβάρη και Μάρτη
  - στο αρχαιοελληνικό τα παιδιά ζητούν τυρί, αυγόψωμο· στο νεοελληνικό «ορνιθίτσα».
- Ως προς το ύφος: με βάση το αρχαιοελληνικό κείμενο, τα παιδιά εκτόξευαν απειλές για κείνον που δεν ήταν διατεθειμένος να τους προσφέρει δώρα.

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:** Οι όποιες επιμέρους διαφορές είναι εύλογες, αν σκεφτεί κανείς ότι τα κείμενα έχουν γραφτεί σε διαφορετικές εποχές. Δεν μπορούν όμως να κρύψουν μια βασική αλήθεια, ότι δηλαδή το νεοελληνικό τραγούδι έχει τις ρίζες του στην αρχαία ελληνική παράδοση. Συνεπώς, ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, για μια ακόμη φορά, αποδεικνύεται τροφодότης του νεοελληνικού, γεγονός που, αφενός, πιστοποιεί με πολύ σαφή τρόπο τη στενή συγγένεια που υφίσταται ανάμεσα στην αρχαία και στη νεότερη Ελλάδα, όχι μόνο σε επίπεδο γλώσσας αλλά και σε επίπεδο πολιτισμού, και, αφετέρου, συνιστά λόγο εκμάθησης της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας.

## β. Οδ. Ελύτης, «Η αξία της ελληνικής γλώσσας»

### ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

*Ποια άποψη εκφράζει ο συγγραφέας του παραπάνω αποσπάσματος; Να στηρίξετε την άποψη αυτή με στοιχεία που θα αντλήσετε από την Ενότητα.*

Ο Οδυσσεύς Ελύτης στο «Λόγος στην Ακαδημία της Στοκχόλμης» επισημαίνει ότι η Ελληνική γλώσσα μιλιέται επί δυόμισι χιλιάδες χρόνια χωρίς διακοπή και με ελάχιστες διαφορές· ότι ένας ποιητής χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ ή ένας Πίνδαρος· ότι σε διάστημα είκοσι πέντε αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας (αιώνας) που να μη γράφτηκε ποίηση στην Ελληνική γλώσσα.

Με τις επισημάνσεις του αυτές ο Οδυσσεύς Ελύτης υπογραμμίζει ότι η Νέα Ελληνική προήλθε από την Αρχαία Ελληνική και είναι αποτέλεσμα συνεχούς εξέλιξης μέσα στους αιώνες· καθιστά σαφή τη στενή συγγένεια της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής· επιβεβαιώνει τη συμβολική σημασία της λέξης «ταξίδι» που χρησιμοποιείται στον τίτλο της Ενότητας (η λέξη αυτή δεν υπονοεί ένα τέλος, παρά μόνο σταθμούς, εφόσον η Ελληνική γλώσσα συνεχίζει να υπάρχει και να εξελίσσεται)· ενισχύει την άποψη ότι η Ελληνική αποτελεί μοναδικό παράδειγμα γλώσσας με αδιάκοπη ιστορική συνέχεια και ότι είναι ενιαία από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα· με έμμεσο τρόπο τονίζει την αξία της Ελληνικής γλώσσας. Ιδιαίτερα δε όλα αυτά τα υπογραμμίζει η επισήμανση ότι *ένας ποιητής χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαπφώ* –έγραψε στην αιολική διάλεκτο– *ή ένας Πίνδαρος* – η γλώσσα του αξιοποιεί επικά στοιχεία με έναν σαφή δωρικό χρωματισμό και την πρόσμειξη αιολικών και τοπικών βοιωτικών τύπων (βλ. σχολικό βιβλίο, σελ. 11, «Από τις Αρχαίες Ελληνικές Διαλέκτους στη Νέα Ελληνική»).